

Spis treści

Radosław Ignatowski, *Reakcja rynków kapitałowych na stosowanie MSR. Przegląd badań empirycznych*

Magdalena Janowicz, *Pośredzenia jednostek gospodarczych w świetle nowelizacji Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 3 i ustawy o rachunkowości*

Alicja Jaruga, Maciej Frendzel, *Kwalifikacja kapitałów własnych w świetle standardów międzynarodowych. Kwestie problematyczne*

Jonas Mackevičius, Laimutė Kazlauskienė, *Litewski system kontroli jako ci audytu i jego udoskonalanie*

Bartłomiej Nita, *Istota i ewolucja performance management w kontekście zmiany orientacji rachunkowości zarządczej*

Ryszard Orliński, *Wykorzystanie ewidencji pacjentów w rozliczeniach finansowych szpitala*

Kazimierz Sawicki, *Wybrane problemy solidarnej odpowiedzialności organów spółki za rzetelność i prawidłowość rachunkowości i sprawozdania finansowego*

Gertruda K. Włodarska, Paweł Warowny, Szczepan Borowski, Marcin Pielaszek, *Wpływ wdrożenia modelu rachunku kosztów na zakres uzyskiwanej informacji zarządczej*

Anna Zysnarska, *Ewidencja śkatedralna w sferze budżetowej*

Apel o opracowanie dylematów etycznych do Banku Dylematów Etycznych przy Komisji Profesjonalizmu Zawodu Księgowego RN SKwP

Informacja dla Autorów

Reakcja rynków kapitałowych na stosowanie MSR. Przegląd badań empirycznych

Radosław Ignatowski

Streszczenie

Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej stały się lub stają w ostatnim czasie powszechnie stosowanym systemem rachunkowości dla sporządzenia i prezentacji sprawozdania finansowych wielu spółek. W niektórych przypadkach stosowanie MSR ma charakter dobrowolny, w innych zaś obligatoryjny. W dużym stopniu zależy to od systemu regulacyjnego państwa, w którym działa dana spółka, a które narzuca ich stosowanie, choć w niektórych przypadkach spółki decydują się same na dobrowolne zastosowanie MSR, sporządzając takie sprawozdania finansowe jako uzupełnienie, prócz tych, które sporządzają jako statutowe.

Obserwowana ostatnio w praktyce rachunkowości „MSR-mania” jest rodzajem licznych pracowno naukowych oraz przedmiotem wielu badań naukowych, w tym o charakterze empirycznym.

Jednym z nich są badania poświęcone problemowi, w jaki sposób rynki kapitałowe reagują na stosowanie MSR przez spółki. Chodzi tu głównie o wykazanie, na ile informacja finansowa, płynąca ze stosowania MSR jest relewantna dla rynku kapitałowego?

W niniejszym artykule przedstawiono niektóre badania, ich wyniki oraz powiązane z nich wnioski, w jaki sposób MSR są stosowane w praktyce i odbierane przez uczestników rynku kapitałowego, a w szczególności ci dają odpowiedź na pytanie: czy i w jaki sposób MSR przyczyniają się do zmian zachowań inwestorów, szczególnie w okresie i w przypadkach, w których stosowanie MSR stało się obligatoryjne?

Ogólne wnioski, jakie wynikają z analizy badań naukowych, zarówno statystycznych, jak i analitycznych, dotyczących reakcji rynków kapitałowych na stosowanie MSR są m.in. następujące:

- rynki kapitałowe generalnie korzystnie reagują na stosowanie MSR przez spółki;
- reakcje rynków kapitałowych są tym silniejsze, im różnicami między dotychczas stosowanym systemem rachunkowości a MSR są większe, jak również im mocniejsze są działania instytucjonalne w zakresie wdrażania MSR, tym efekty ze stosowania MSR są znaczniejsze;
- zastosowanie MSR przyczynia się generalnie do obniżenia kosztu kapitału, choć w niektórych przypadkach zmiana poziomu kosztu kapitału jest niewielka; dotyczy to szczególnie tych rynków, które charakteryzują się dużymi zgodnymi dotychczasowymi rozwiązaniami MSR;
- efekt z zastosowania MSR dla spółek jest tym korzystniejszy, im informacja o przejściu na MSR jest podana ze znacznym wyprzedzeniem w stosunku do pozostałych spółek, przechodzących na MSR;
- stosowanie MSR przyczynia się do wzrostu płynności rynków kapitałowych i ma także pozytywny wpływ na wzrost płynności spółek.

Summary

Market reaction to IFRSs application. Review of empirical studies

International Financial Reporting Standards (IFRSs) are becoming a globally applied accounting system in recent years for many companies preparing and presenting their financial statements. In some cases IFRSs are applied on a mandatory basis, in other on a voluntary basis.

In recent years a stream of academic research has developed that investigates the voluntary and mandatory use of IFRSs. Studies on mandatory application of IFRSs follow mainly from the EU's IAS Regulation which mandated IFRSs of publicly traded companies from 2005. One of the groups of research focuses on capital market reactions and investors' behavior. Research is then oriented to value relevance of financial information presented under IFRSs.

In this article researches and empirical studies on value relevance of IFRSs in their voluntary and mandatory application are presented.

Most of the studies confirm and empirical evidence suggests that both voluntary and mandatory application of IFRSs is value relevant. In many cases the cost of capital decreased as a result of the application of IFRSs, although some studies did not confirm this suggestion. Generally, market reactions to IFRSs are positive and the benefits for companies of implementation of IFRSs are greater if the application of IFRSs is announced earlier. Also market reactions to IFRSs are more positive if they are strongly endorsed by authoritative and regulatory bodies. IFRSs' value relevance is higher in economies in which the previously used accounting system differed significantly from the accounting system based on IFRSs.

Polecenia jednostek gospodarczych w świetle nowelizacji Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 3 oraz ustawy o rachunkowości

Magdalena Janowicz

Streszczenie

Data zakończenia prac Komitetu Międzynarodowych Standardów Rachunkowości nad nową wersją MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” niemal zbiegła się z datą uchwalenia nowelizacji ustawy o rachunkowości. Obydwa dokumenty wprowadzają pewne zmiany w zakresie księgowych aspektów połączeń jednostek gospodarczych. Niniejszy artykuł prezentuje te prace nad obydwoma dokumentami oraz podstawowe zmiany.

Summary

Business combinations in the light to changes to the International Financial Reporting Standards and the Polish Accounting Act

The date of finishing the work on the revised IFRS 3 „Business Combination” by the International Accounting Standard Board almost coincided with the date on which the amendment of the Accounting Act was enacted. Both documents introduce some changes in the accounting aspects of business combinations. The paper presents the background of the work on both documents and main changes that were made in them.

Kwalifikacja kapitałów własnych w świetle standardów międzynarodowych. Kwestie problematyczne

*Alicja Jaruga
Maciej Frenzel*

Streszczenie

Opracowanie przedstawia wymagania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej w zakresie kwalifikacji instrumentów do kapitałów własnych. W artykule, obok omówienia podstawowych zasad i kryteriów uznawania kapitału własnego w świetle Ram koncepcyjnych oraz MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja”, zostały przedstawione podstawowe problemy związane z zastosowaniem tych regulacji oraz obszary niespójności regulacji międzynarodowych.

Summary

Recognition of equity under international standards. Problematic issues

The article presents the requirements of International Financial Reporting Standards in relation to classification of instruments to equity. It also discusses general principles and criteria of recognition of equity under the Conceptual Framework and IAS 32 „Financial instruments: presentation”, as well as main problems relating to their application and areas of incoherence of international standards.

Litewski system kontroli jako ci audytu i jego udoskonalanie

*Jonas Mackevičius
Laimut Kazlauskienė*

Streszczenie

W warunkach konkurencyjnego rynku i dynamicznego biznesu najważniejsze jest zapewnienie wysokiej jakości usług audytorskich. Dlatego każda firma audytorska powinna dążyć do stworzenia swojego systemu kontroli jakości audytu, który zapewni efektywne wykonywanie audytu zgodnie z międzynarodowymi standardami audytu.

W dążeniu do zapewnienia dobrej jakości przeprowadzonych audytów przez litewskich audytorów i firmy audytorskie jest przewidziane organizowanie zrewidowania jakości przeprowadzonych audytów w taki sposób, aby niezadziejnie raz na 6 lat byli sprawdzeni wszyscy audytorzy i wszystkie firmy audytorskie. Rewizje jakości kontroli audytu dokonywanego przez audytorów i firmy audytorskie w przedsiębiorstwach interesu społecznego powinny być przeprowadzane niezadziejnie raz na 3 lata. U audytorów i w firmach audytorskich, w których była przeprowadzona kontrola jakości audytu i (lub) w czasie kontroli zostały ustalone braki/niedociągnięcia, kolejna kontrola powinna odbyć się nie później niż po upływie 3 lat. Zapewnienie jakości audytu powinno być zorganizowane w taki sposób, aby było to niezależne od audytorów i firm audytorskich, które sprawdzają jakość kontroli przeprowadzonego audytu. Ważne jest dążenie nie tylko do szukania braków w pracy audytorów, lecz również tworzenie takich warunków, aby audytorzy mogli sami usunąć swoje braki.

Summary

The control and improvement of Lithuanian audit system quality

Working under competitive market and dynamic business conditions, it is important to ensure high quality audit services. Therefore each audit company has to form its own audit quality assurance system to guarantee audit performance in compliance with international and nationally set audit standards. In order to ensure high quality audit performed by Lithuanian auditors and audit companies, audit quality assurance screenings are required so that all practicing auditors and audit companies can be checked at least once in 6 years. Screenings for audits performed by auditors and audit companies engaged in provision of audit services to public interest companies should be made at least once in every 3 years. Next audit quality screening for auditors and audit companies with certain audit performance deficiencies found during current audit quality screenings and/or investigations should be made in at least 3 years.

Audit quality assurance must be organized so that it can be independent of the auditor or audit company undergoing the quality screening. It is important not only to seek for means of identifying the deficiencies in auditors' work, but also to create proper conditions for auditors to eliminate such deficiencies.

Istota i ewolucja *performance management* w kontekście zmiany orientacji rachunkowości zarządczej

Bartłomiej Nita

Streszczenie

Artykuł dotyczy problemów pomiaru i zarządzania dokonania przedsiębiorstwa w kontekście zmieniającej się orientacji systemu rachunkowości zarządczej. Celem opracowania jest rozpoznanie istoty zarządzania dokonania na podstawie studiów literaturowych na temat ewolucji koncepcji związanych z tym podejściem oraz opinii wybranych autorów.

W pierwszej części artykułu zarysowano ewolucję koncepcji odnoszących się do dokonania organizacyjnych w relacji do rachunkowości zarządczej, przyjmując za punkt wyjścia sterowanie menedżerskie według R.N. Anthony'ego i jego krytykę. Następnie poddano dyskusji formowanie nowych podejść związanych z niefinansowym oraz wieloaspektowym pomiarem dokonania przedsiębiorstwa. Argumentowo przy tym, współczesne podejście do wdrażania strategii organizacyjnych jest możliwe za pomocą zarządzania dokonania. W drugiej części przeanalizowano różnorodne opinie autorów angielskich na temat zarządzania dokonania przedsiębiorstwa i na tej podstawie wyjaśniono bliżej koncepcję *performance management*.

Summary

The essence and evolution of performance management in the context of change in management accounting orientation

The paper deals with the problems of performance measurement and management in the context of changing orientation of management accounting. The aim of the article is to explain the nature of performance management on the basis of literature studies dealing with evolution of the concepts related to this approach and selected opinions.

In the first part of the paper the evolution of the conceptions concerning organizational performance in relation to management accounting is described taking as a starting point the original R.N. Anthony's management control concept and its critique. Next the formation of modern approaches concerning nonfinancial measures and multidimensional performance evaluation are discussed. It is argued that the modern approach to strategy implementation is possible by means of performance management. In the second part the variety of different opinions on the performance management is analyzed and on this basis this concept is further explained.

Wykorzystanie ewidencji pacjentów w rozliczeniach finansowych szpitala

Ryszard Orłowski

Streszczenie

System informacyjny szpitala stanowi źródło informacji dla potrzeb sprawnego zarządzania. Zasoby informacyjne są tworzone w różnych podsystemach, gdzie jednym z ważniejszych jest system ewidencji pacjentów. Dane z tego systemu stanowią podstawę rozliczeń z płatnikiem instytucjonalnym jakim jest NFZ, a także wewnętrznych rozliczeń finansowo-rachunkowych. Jednocześnie ewidencja pacjentów stanowi historię stanu zdrowia pacjenta i uzasadnienie procedur medycznych stosowanych w leczeniu.

Summary

Making use of patients' records in financial accounts of hospitals

The information system of hospitals is the source of information for the purposes of efficient management. Information is generated and kept in different sub-systems of which the most important is the patients' records. The data taken from this system are fundamental in settling accounts with the National Health Fund and are fundamental in internal bookkeeping and financial accounts. At the same time, the records provide a history of patients' health and grounds for medical procedures used in treatment.

Wybrane problemy solidarnej odpowiedzialności organów spółki za rzetelność i prawidłowość rachunkowości i sprawozdania finansowego

Kazimierz Sawicki

Streszczenie

Według ustawy o rachunkowości, odpowiedzialnym za rachunkowość i sprawozdawczość finansową jest zarząd spółki kapitałowej.

W artykule przedstawiono i oceniono rodzaj i zakres odpowiedzialności zarządu i rady nadzorczej (komisji rewizyjnej), a także wskazano na celowość nałożenia na członków organów administracyjnych, zarządczych i nadzorczych solidarnej odpowiedzialności za prawidłowe prowadzenie rachunkowości i sporządzenie sprawozdań finansowych.

Summary

Selected issues in management responsibility for the quality of a company's accounting and reporting

According to the Accounting Act it is the board of directors that is responsible for the reliability and correctness of accounting and financial reporting.

The paper presents the type and scope of responsibility of the board of directors and the supervisory board (the audit board) and points out the purposefulness of making members of administrative, management and supervisory bodies collectively responsible for the reliability and correctness of accounts and preparation of the financial statements.

Wpływ wdrożenia jednego modelu rachunku kosztów na zakres uzyskiwanej informacji zarządczej

Gertruda K. Widerska

Paweł Warowny

Szczepan Borowski

Marcin Pielaszek

Streszczenie

Artykuł przedstawia wyniki badań dotyczących wykorzystania rachunku kosztów dział (RKD) w przedsiębiorstwach w Polsce. Celem przeprowadzonych badań było określenie, czy funkcjonują

przedsiębiorstwach rachunek kosztów spełnia kryteria budowy i funkcjonalności RKD, a tym samym, czy jest w stanie dostarczyć prawidłowej informacji do zarządzania. Artykuł definiuje model minimalny i model po danych RKD oraz jego wpływ na zakres uzyskiwanej w przedsiębiorstwach informacji zarządczej. Autorzy weryfikują przyjęte założenia teoretyczne, konfrontując je z uzyskanymi wynikami badań.

Summary

The influence of implemented activity based costing model on the range of management information

The article presents results of the research on utilization of activity based costing in Polish companies. The purpose of the research was to verify if the cost accounting system implemented by a company meets the criteria of activity based costing system structure and functionality and to determine if it can provide high quality management information. The article defines the minimal and desired model of activity based costing and its influence on the range of management information provided by the cost accounting system. The authors verify the theoretical assumptions by confronting them with the results of two empirical studies.

Ewidencja śkatedralna w sferze budżetowej

Anna Zysnarska

Streszczenie

Rachunkowo śkatedralna została pierwotnie stworzona dla rdzennej części administracji sektora publicznego (*administrative cameralistics*). Oryginalnej formie charakteryzują cztery podstawowe cechy:

1. zarządzanie pieniędzmi,
2. kontrola budżetu,
3. bieżące płatności / kontrola wykonania,
4. uproszczona informacja bilansowa.

W miarę rozwoju potrzeb informacyjnych stawianych rachunkowo w sferze budżetowej zmieniała się struktura kont. Rozbudowana struktura konta kameralnego dla przedsiębiorstw (*enterprise cameralistics*) dostarcza informacji zarówno wynikowych, niezbędnych dla kalkulacji kosztu wytworzenia i sporządzenia rachunku wyników, jak i uproszczonego bilansu. Rachunkowo śkatedralna jest stosowana w sektorze publicznym wielu krajów Europy Zachodniej i Północnej do dziś, równoległe z rachunkowością opartą na zapisie podwójnym na kontach dwustronnych w sektorze prywatnym.

Summary

Cameral accounting in the budgetary sphere

Initially, cameral accounting was developed for the core of the public sector administration (*administrative cameralistics*). Its original form is characterised by four basic features:

1. cash management,
2. budget control,
3. current payments / control of execution,
4. simplified balance sheet information.

The structure of accounts followed the development of information needs in budgetary accounting. The developed structure of the cameral account for enterprises (*enterprise cameralistics*)

provided information necessary for the calculation of production costs and preparation of the profit and loss account, as well as the simplified balance sheet. Cameral accounting is still in use in public sector accounting in many European countries, parallel with accounting based on the double entry system in the private sector.